

СТРУКТУРНІ КОМПОНЕНТИ АНДРАГОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ПЕДАГОГІЧНОГО ПЕРСОНАЛУ ДЛЯ РОБОТИ З ДОРОСЛИМИ

Андрагогічна компетентність педагогічного персоналу для роботи з дорослими вибудовується на низці структурних компонентів, серед яких ключовими є когнітивно-змістовий, ціннісно-мотиваційний, рефлексивно-оцінний та операційно-діяльнісний.

З огляду на те, що цільова аудиторія дорослих, з якими доводиться проводити навчання, може бути надто різноманітною за віком, професійною приналежністю, очікуваннями й мотивацією, когнітивно-змістовий компонент має охоплювати не лише андрагогічні, педагогічні й психологічні знання, але й необхідний мінімум загальнотрудових, правових, економічних, екологічних, ергономічних та ін. знань; володіння загальною орієнтовною основою будь-якої діяльності; володіння прийомами досягнення мети, контролю й оцінки результатів; володіння прийомами раціональної організації пізнавальної й творчої діяльності.

Ціннісно-мотиваційний компонент андрагогічної компетентності педагогічного персоналу для роботи з дорослими проявляється в соціальній відповідальності за результати й наслідки професійної діяльності; в соціально-ціннісній мотивації праці та виборі засобів досягнення поставленої мети; комунікативній культурі й готовності до партнерської взаємодії; ставленні до освітньої діяльності (здатності отримувати задоволення від вдало проведеного заняття, від подолання труднощів, від можливості приносити користь іншим); потребі у творчій активності, прагненні до самовдосконалення, самореалізації в професії [1, с.78].

Реальне становлення моральних орієнтацій можливе тільки у процесі діяльності, що активізує сприйняття і образне мислення на рівні підсвідомості. Моральними аксіомами педагогічного персоналу для роботи з дорослими повинні стати повага до особистості того, хто навчається, визнання його права на помилки, розуміння його проблем, прийняття людини у всіх її проявах.

Рефлексивно-оцінний компонент андрагогічної компетентності педагогічного персоналу для роботи з дорослими проявляється через актуалізацію і спонукання внутрішньої активності, мотивів, потреб, цінностей, які у процесі професійної діяльності стають особистісно значимими. Рефлексія є механізмом саморозвитку особистості, а мотиви виступають як внутрішні регулювальники професійної поведінки. Забезпечення цього компоненту базується на самокритичності, оволодінні навичками самоконтролю, вимогливості до себе, нетерпимості до проявів безвідповідальності, прагненні й умінні підтримувати сприятливий морально-психологічний клімат під час навчання. Основним результатом сформованого рефлексивно-оцінного компонента є уміння осмислювати свій досвід, аналізувати й адекватно оцінювати свою поведінку і дії, робити правильні висновки й удосконалювати професійну майстерність.

Операційно-діяльнісний компонент андрагогічної компетентності педагогічного персоналу для роботи з дорослими базується передусім на пізнавально-перетворювальній діяльності. Людина пізнає світ, «перетворюючи» його умовно в своїй уяві. У процесі пізнання нового вона завжди щось змінює відповідно до своїх потреб і цілей, тобто трансформує його в інший стан. З іншого боку, перетворюючи предмет, вона глибше пізнає його. Повністю протиставляти ці види діяльності було б помилкою. Вони тісно взаємопов'язані за принципом перетину двох кілець і практично ніколи не виступають у чистому вигляді. Проте можна й необхідно зробити інший висновок: пізнавальна діяльність передбачає переважно сприймання, а перетворювальна зорієнтована на вплив індивіда на зовнішнє середовище. Процес сприймання простіший і стоїть на нижчому ступені розвитку, ніж логічне мислення або творча фантазія.

Тому важливо не стільки сприймати інформацію, скільки осмислювати її, здійснювати «пере-відкриття».

Як зазначає І.А. Зязюн, «визначення особливості педагогічної діяльності дає підстави розглядати її як своєрідну мета-діяльність, тобто як таку, що надбудовується над діяльністю учня» [2]. Усе це вповні стосується і професійно-педагогічної діяльності в контексті освіти дорослих: керівництво навчальною діяльністю людини потребує розвитку здібностей відтворювати її внутрішній стан, уявлення про довколишній світ, розуміти причини, що утруднюють виконання конкретних завдань. Фахівець, працюючи з дорослими, не тільки визначає мету навчання, а й добирає засоби досягнення мети таким чином, щоб знання, передані учням, стали для них власними.

Викладене вище дає підстави підсумувати, що структурні компоненти андрагогічної компетентності педагогічного персоналу для роботи з дорослими базуються на проблемних, частково-пошукових, дискусійних, рефлексивних методах, які загалом забезпечують професійний розвиток.

Література. 1. Василькова Т.А. Основы андрагогики: учебное пособие. Москва: КНОРУС, 2009. 256 с. 2. Зязюн І. А., Крамущенко Л. В., Кривонос І. Ф. та ін. Педагогічна майстерність: підручник. Київ: Вища школа, 1997. 349 с.